

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 3
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Prof. mr. dr. Sven Brinkhoff
Mr. drs. Marije Jeltes
Mr. dr. Lies Punselie
- **Docent** Mr. Anouk Wakker
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam

© 2023 JurisDidact, Gorssel

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 194,50 (excl. btw), tenzij anders vermeld. Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 5

Pretoets – 7

Blok A

Grondslagen

A1 Minderjarigen – 10

A2 Jong-meerderjarigen – 12

A3 Meerderjarigen – 13

Blok B

Aandachtspunten behoefte en behoefteigheid

B1 Behoefte – 16

B2 Behoefteigheid – 24

Blok C

Aandachtspunten draagkracht

C1 Forfaits voor wonen en overige lasten – 26

C2 Inkomen – 31

C3 Extra lasten en overige lasten – 38

Afkortingenlijst – 41

Antwoorden pretoets en casuïstiek – 42

Noten – 44

Toetsvragen – 46

In 2013 heeft de Expertgroep Alimentatienormen een ingrijpende wijziging aangebracht in de aanbevelingen voor de berekening van kinderalimentatie. De berekening van de draagkracht voor kinderalimentatie vindt sindsdien meer forfaitair plaats. De bedoeling van deze wijziging in berekeningssystematiek was onder meer dat de berekening eenvoudiger zou worden. Inmiddels zijn we tien jaar verder en blijkt de berekening van kinderalimentatie nog altijd niet zo gemakkelijk te zijn. Niet op ieder punt bestaat een eenvoudige richtlijn. Denk bijvoorbeeld aan de verwerking van de kosten van kinderopvang. Ook de jurisprudentie blijft, onder meer blijkens de recente jurisprudentie over de inkomensafhankelijke combinatiekorting, in ontwikkeling. Daarnaast blijven ook de richtlijnen zelf in ontwikkeling. Zo bestaat er sinds 1 januari 2023 ook in het kader van de kinderalimentatie een zogenoemd woonbudget dat inhoudelijk afwijkt van de eerdere forfaitaire woonlasten.

In deze cursus komen deze kwesties, maar ook andere aandachtspunten bij de berekening van kinderalimentatie aan de orde. De cursus besteedt aandacht aan zowel de berekening van alimentatie voor een minderjarig kind als een (jong-)meerderjarig kind. Daarbij komt de meest recente jurisprudentie aan bod.

Deze cursus bestaat uit de volgende blokken:

Grondslagen

Aandachtspunten behoefte en behoefteigheid

Aandachtspunten draagkracht

Blok A

Blok B

Blok C

■ **Doelstellingen**

Na afloop van deze juridische nascholing:

- kent u de grondslagen voor de vaststelling van een bijdrage voor minderjarige en (jong-)meerderjarige kinderen;
- kunt u de behoefte aan kinderalimentatie vaststellen in bijzondere gevallen;
- weet u wanneer de behoefteigheid een rol speelt bij de vaststelling van kinderalimentatie;
- kunt u de draagkracht voor kinderalimentatie vaststellen in bijzondere gevallen;
- kent u de actuele jurisprudentie die van belang is bij de vaststelling van kinderalimentatie.

- *Opmerking* Deze nascholing bestaat uit drie gedeelten, blok A, B en C. U zult voor elk van de blokken ongeveer een uur nodig hebben.
- *Criteria toets* U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen juist beantwoordt. U kunt tweemaal herkansen.
- *Over de docent* Mr. A. (Anouk) Wakker is docente personen- en familierecht. In het bijzonder doceert zij over alimentatierecht en -rekenen. Zij is lange tijd werkzaam geweest als familierechtadvocaat en mediator. Ook is zij werkzaam geweest bij de Rechtbank Midden-Nederland als onder meer stafjurist op de afdeling Familierecht.

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennisniveau is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de pretoets maken. De resultaten van deze pretoets tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 De behoefte van een kind kan volgens het Rapport Alimentatienormen:
 - A nooit wijzigen.
 - B alleen hoger worden.
 - C alleen lager worden.
 - D hoger of lager worden.

- 2 Het door een ouder ontvangen kindgebonden budget:
 - A speelt een rol bij de vaststelling van het netto besteedbaar gezinsinkomen ter bepaling van de behoefte van een kind.
 - B speelt een rol bij de vaststelling van het netto besteedbaar inkomen van een ouder ter bepaling van zijn of haar draagkracht.
 - C speelt een rol bij de vaststelling van het netto besteedbaar gezinsinkomen ter bepaling van de behoefte van een kind en de vaststelling van het netto besteedbaar inkomen van een ouder ter bepaling van zijn of haar draagkracht.
 - D speelt geen rol bij de vaststelling van kinderalimentatie.

- 3 Ter bepaling van de draagkracht voor kinderalimentatie wordt op forfaitaire wijze rekening gehouden met kosten van levensonderhoud. Dit forfait voor de kosten van levensonderhoud in de draagkrachtformule is als volgt bepaald:
 - A de bijstandsnorm voor een alleenstaande, vermeerderd met een bedrag aan woonlasten.
 - B de bijstandsnorm voor een alleenstaande, gecorrigeerd met het wooncomponent dat is verdisconteerd in de bijstandsnorm en vermeerderd met een bedrag aan ziektekosten.
 - C de bijstandsnorm voor een alleenstaande, gecorrigeerd met het wooncomponent dat is verdisconteerd in de bijstandsnorm en vermeerderd met een bedrag aan ziektekosten, gecorrigeerd met het ziektekostencomponent dat is verdisconteerd in de bijstandsnorm.
 - D de bijstandsnorm voor een alleenstaande, gecorrigeerd met het wooncomponent dat is verdisconteerd in de bijstandsnorm en vermeerderd met een bedrag aan ziektekosten, gecorrigeerd met het ziektekostencomponent dat is verdisconteerd in de bijstandsnorm en vermeerderd met een post onvoorzien.

- 4 Kan er sprake zijn van kinderalimentatie te betalen door de verzorgende ouder aan de niet-verzorgende ouder?
- A Alleen onder bijzondere omstandigheden kan plaats zijn voor een door de verzorgende ouder aan de niet-verzorgende ouder te betalen bijdrage.
 - B Alleen als de niet-verzorgende ouder geen enkele draagkracht heeft, kan deze aanspraak maken op kinderalimentatie te betalen door de verzorgende ouder.
 - C De vraag of de niet-verzorgende ouder aanspraak kan maken op kinderalimentatie, moet worden beantwoord aan de hand van de wettelijke maatstaven van draagkracht en behoefte.
 - D Nee, de niet-verzorgende ouder kan nooit aanspraak maken op kinderalimentatie.
- 5 Het tabelbedrag van de Nibudtabellen kan...
- A altijd worden verhoogd als sprake is van bijzondere kosten.
 - B worden gecorrigeerd als sprake is van bijzondere kosten die niet of onvoldoende zijn verdisconteerd in het tabelbedrag en niet te compenseren zijn met andere uitgaven.
 - C worden gecorrigeerd vanwege bijzondere kosten met ten hoogste een bedrag van € 100 per maand.
 - D nooit worden gecorrigeerd vanwege bijzondere kosten.
- 6 Onder welke omstandigheden kan bij de berekening van de draagkracht voor kinderalimentatie rekening worden gehouden met een lagere woonlast dan de forfaitaire?
- A Als er sprake is van een tekort aan draagkracht.
 - B Als de werkelijke woonlasten duurzaam en aanmerkelijk lager zijn.
 - C Als sprake is van een tekort aan draagkracht en de werkelijke woonlasten duurzaam en aanmerkelijk lager zijn.
 - D Anders dan bij hogere woonlasten, wordt met lagere woonlasten altijd rekening gehouden, omdat dat in het belang is van de minderjarige.
- 7 De behoefte van een minderjarig kind wordt in beginsel berekend op basis van het netto besteedbaar inkomen van de ouders:
- A op het moment van hun feitelijk uiteengaan.
 - B dat in de regel wordt gevormd door de middelen die de ouders gebruikelijk voorafgaand aan het verbreken van de samenleving ter beschikking stonden.
 - C gemiddeld verdiend in de drie jaar voorafgaand aan het feitelijk uiteengaan.
 - D verdiend in het jaar voorafgaand aan het feitelijk uiteengaan.

- 8 De hoogte van het kindgebonden budget is mede afhankelijk van:
- A de hoogte van het inkomen in box 1.
 - B de hoogte van het verzamelinkomen en het vermogen.
 - C de hoogte van het kindgebonden budget is nergens afhankelijk van. Het is een vast bedrag.
 - D enkel de hoogte van het vermogen.
- 9 Ouders nemen in hun ouderschapsplan of echtscheidingsconvenant regelmatig op dat zij zich verplichten om ook aan hun kind van 21 jaar of ouder bij te dragen in de kosten van levensonderhoud en studie.
- A Als ouders een dergelijk beding opnemen kan het kind later zonder meer een bijdrage vragen van zijn ouders.
 - B Als ouders een dergelijk beding opnemen moet het kind dit beding aanvaarden. Aanvaarding is alleen mogelijk door de ouders als wettelijk vertegenwoordigers van het kind op het moment van het aangaan van dit beding.
 - C Als ouders een dergelijk beding opnemen moet het kind dit beding aanvaarden. Aanvaarding van dit beding moet gebeuren binnen een jaar na de meerderjarigheid van het kind, anders komt het beding te vervallen.
 - D Als ouders een dergelijk beding opnemen moet het kind dit beding aanvaarden. Het aanvaarden van dit beding is ook mogelijk na het aangaan van dit beding.
- 10 Inkomen uit vermogen speelt een rol bij de berekening van de draagkracht voor kinderalimentatie. Kan van een alimentatieplichtige ook verwacht worden dat hij inteert op zijn of haar vermogen?
- A Ja, maar alleen onder bijzondere omstandigheden en als daar een beroep op wordt gedaan.
 - B Ja, maar alleen onder bijzondere omstandigheden. De rechter kan daartoe ambtshalve beslissen.
 - C Ja, onder omstandigheden. De rechter kan daartoe ambtshalve beslissen.
 - D Ja, onder omstandigheden als daar een beroep op wordt gedaan.

CASUS 1

Jan en Ella

Jan en Ella zijn gescheiden. Zij hebben één zoon: Mark. Na de echtscheiding is Mark bij Ella gaan wonen. Hij staat ook bij Ella ingeschreven in de BRP. Mark ziet zijn vader eenmaal per twee weken gedurende het weekend en de helft van de vakanties en feestdagen. Kort na de scheiding krijgt Jan een nieuwe partner, Maartje, met wie hij gaat samenwonen. Ook Ella vindt na enige tijd een nieuwe liefde en trouwt met Bram.

- a Wie is vanaf wanneer onderhoudsplichtig voor Mark?

- b Verandert het antwoord op vraag a als Jan zou trouwen met Maartje?

Bram is eerder getrouwd geweest met Myrthe. Uit deze relatie is hun dochter Anna geboren. Bram heeft ten tijde van de echtscheiding samen met zijn ex afgesproken dat zij ook na het 21e levensjaar van Anna aan haar een bijdrage betalen in de kosten van levensonderhoud en studie onder de voorwaarde dat Anna in overleg met haar ouders een studie volgt en alleen als sprake is van redelijke studieresultaten. De relatie tussen Bram en Myrthe is korte tijd na hun scheiding volledig verstoord geraakt nadat bleek dat Myrthe al tijdens het huwelijk een relatie met een ander had. Hierdoor heeft Bram ook al jaren geen contact meer met Anna, totdat hij een brief krijgt van haar advocaat. Anna is inmiddels 22 jaar, studeert rechten en vraagt om een bijdrage van haar vader in de kosten van haar levensonderhoud en studie.

c Hoe beoordeelt u het verzoek van Anna?

■ **Inleiding**

Eén van de eerste vragen die een rechter zich stelt bij het lezen van een verzoekschrift en het daarin opgenomen petitum is: wat is de juridische grondslag van het verzoek? Een verzoek moet immers een juridische grondslag hebben. Dat lijkt voor de hand te liggen. Toch staan in processtukken niet zelden verzoeken vermeld waarvoor geen juridische grondslag bestaat. Een verzoek zou dan afgewezen moeten worden. Het goed voor ogen hebben van de juridische grondslag van het verzoek is bovendien van belang, omdat alleen dan de van belang zijnde feiten goed kunnen worden benoemd. En vooral ook in zaken van samengestelde gezinnen waarin diverse onderhoudsverplichtingen veelal samenlopen is het van belang goed voor ogen te houden wie precies onderhoudsplichtig is voor wie en vanaf wanneer. Om die reden gaat deze cursus eerst in op de juridische grondslagen van kinderalimentatie. Onderscheid wordt gemaakt tussen de bijdrage voor een minderjarig kind, een jong-meerderjarig kind en een meerderjarig kind.

■ **Grondslag onderhoudsverplichting voor een minderjarige**

Als ouder ben je op grond van art. 1:392 BW op grond van bloedverwantschap gehouden een bijdrage voor je kinderen te betalen. Dit artikel geeft ook de juridische grondslag voor de stiefouderverplichting op grond van aanverwantschap. Nadere regels voor deze laatste onderhoudsplicht geeft art. 1:395 BW als het gaat om minderjarige stiefkinderen. Zo is een stiefouder alleen verplicht om gedurende zijn huwelijk of geregistreerd partnerschap in het levensonderhoud van zijn stiefkinderen te voorzien en ook alleen voor zover die kinderen tot zijn gezin behoren. Dit laatste criterium wordt ruim uitgelegd.

Maar hoe zit het dan bijvoorbeeld in de volgende situatie? Vader en moeder zijn gescheiden. Zij hebben samen een kind dat ingeschreven staat in de BRP bij de moeder. Zij hebben een co-ouderschapsregeling afgesproken. Zowel vader als moeder hebben een nieuwe partner met wie zij zijn gehuwd. Behoort het kind dan tot het gezin van de moeder, omdat het daar ingeschreven staat? En is daarom alleen háár nieuwe partner onderhoudsplichtig? De jurisprudentie van de afgelopen jaren laat zien dat het kind in zo'n situatie geacht wordt tot beide gezinnen te behoren.¹

Over deze stiefouderverplichting is veel te doen.² Er gaan al langer stemmen op om deze verplichting af te schaffen. Het Wetsvoorstel herziening kinderalimentatie³ voorzag mede in de afschaffing van deze verplichting, maar dit wetsvoorstel is vervallen op 17 mei 2022.

In zijn brief van 17 april 2023 aan de Tweede Kamer kondigde de minister voor Rechtsbescherming, F.M. Weerwind, aan van plan te zijn een wetsvoorstel in te dienen om de verplichting alsnog af te schaffen. Nu op dit moment sprake is van een demissionair kabinet (red.: najaar 2023) is het de vraag of en wanneer een dergelijk wetsvoorstel ingediend zal worden.

Ook art. 1:394 BW geeft een grondslag voor een alimentatieverplichting voor minderjarige kinderen en wel voor de verwekker van een kind dat alleen een moeder heeft. Soms kan de verwekker toch worden aangesproken ondanks dat het kind ook een juridische vader heeft. Er moet dan wel sprake zijn van family life. Met name in het geval dat de juridische vader niet in staat is om in het levensonderhoud van zijn kind te voorzien, bestaat de mogelijkheid de verwekker aan te spreken. Het kan ook zijn dat een bijdrage op een andere grond niet van de juridische vader kan worden afgedwongen, of dat van de moeder redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat zij de juridische vader aanspreekt.⁴

Ook de persoon die als levensgezel van de moeder ingestemd heeft met een daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad, is op grond van dit artikel onderhoudsplichtig. Wees u zich ervan bewust dat dit artikel niet langer spreekt over 'de man' die als levensgezel van de moeder heeft ingestemd met (...). Het artikel is in 2014 gewijzigd en onder 'de persoon' valt nu ook de vrouwelijke levensgezel van de moeder.

Degene die met de ouder gezamenlijk het gezag uitoefent is op grond van art. 1:253w BW onderhoudsplichtig voor een minderjarig kind. Als de rechter het gezag beëindigt, blijft deze onderhoudsplicht bestaan en wel gedurende de termijn dat het gezamenlijk gezag heeft geduurd.

A2

Jong-meerderjarigen

■ Grondslag jong-meerderjarige

De onderhoudsverplichting van ouders voor een jong-meerderjarig kind, oftewel een kind van 18 tot 21 jaar, is gebaseerd op art. 1:392 BW en nader uitgewerkt in 1:395a BW. Dit laatste artikel geeft ook een nadere uitwerking van de onderhoudsverplichting van een stiefouder ten opzichte van zijn jong-meerderjarig stiefkind. Ook in dit geval geldt dat een stiefouder alleen gedurende zijn huwelijk of geregistreerd partnerschap onderhoudsplichtig is en dat het kind tot zijn gezin moet behoren. Zoals hiervoor genoemd, wordt dit laatste criterium ruim uitgelegd. Daaronder valt ook een stiefkind dat buitenshuis studeert.